बार्षिक प्रतिवेदन (२०७८-२०७९)

विद्यार्थी जागरण मञ्च (विजाम)

विरगंज, पर्सा

विद्यार्थी जागरण मञ्च (विजाम), विरगंज, पर्सा

BIJAM

Student Awareness Forum

कृतज्ञता

विद्यार्थी जागरण मञ्च (विजाम) सबै सरोकारवाला सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्था एवं स्थानिय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दातृ निकायहरुलाई प्रदेश नं. २ को चार वटा जिल्ला (पर्सा, बारा, रौतहट, सर्लाही) मा बिभिन्न जोखिममा रहेका लक्षित समुदाय माझ एच आई भि तथा यौन रोग नियन्त्रण कार्यक्रमका सेवाहरुलाई विस्तार गर्न सहयोग गर्नु भएकोमा हार्दिक कृतज्ञता ब्यक्त गर्दछु। साथै यस अभियानमा साथ दिने यस संस्थाका सदस्यहरु वर्तमान एवं पुर्व कर्मचारीहरुलाई पनि धन्यवाद ब्यक्त गर्दछु।

महेश अर्याल
अध्यक्ष
विजाम

संस्थाको परिचय

विद्यार्थी जागरण मञ्च (विजाम) (Student Awareness Forum -BIJAM)एक नाफा रहित विशुद्ध गैर सरककारी संस्था हो । २०५० सालमा एस. एल. सी. परिक्षा दिएर बसेका स्थानिय यूवाहरुले आफ्नो फुर्सदको समयलाई सदूपयोग गर्ने अभिप्रायले अनौपचारिक रुपमा (तर्दथ समिति) समूह गठन गरी वीरगंज नगर क्षेत्रमा स्कुल स्तरिय क्रियाकलाप संचालन गरेको थियो । यो सस्था आफ्नो स्थापनाकाल देखि नै स्थानिय स्रोत साधानको परिचालन तथा समुदायको अगुवाईमा बाल बालिका, किशोर किशोरी युवा एच.आए.भि र एड्स सम्बन्धि विभिन्न चेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै आईरहेको छ ।

संस्थाकोबारे संक्षिप्त जानकारी :

सस्थाको नाम	:-	विद्यार्थी जागरण मञ्च (विजाम),पर्सा
सस्थाको मुख्य कार्यालय	:-	वीरगंज उपमहानगरपालिक,वार्ड नं.१०, पानीटंकी
सर्म्पक टेलिफोन नं	:-	०५१-५२०५७६,
फ्याक्स नं	:-	०५१-५२९६३०
ई मेल	:-	info@bijam.org,bijam@wlink.com.np
Website	:-	www.bijam.org
सर्म्पक व्यक्तिको नाम	:-	महेश अर्याल, (अध्यक्ष)
	:-	mahesh@bijam.org

संस्था दर्ता :

(क) जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पर्सा

दर्ता न	:-	१६३/०५२
दर्ता मिति	:-	२०५२/०६/३०

(ख) समाज कल्याण परिषद्

आबद्धता न	:-	३७६३/०५२
आबद्धता मिति	:-	२०५२/११/०९

(ग) गृह मन्त्रालय

दर्ता न	:-	२७
दर्ता मिति	:-	२०५६/०४/१७

(घ) आयकर कार्यालय

आय कर न	:-	३०१६८३७३३
दर्ता मिति	:-	२०६१/०८/०८

अन्य संघ संस्थामा आबद्धता

(क) गैर सरकारी संस्था महासंघ, पर्सा
(ख) प्रजनन् स्वास्थ्य समन्वय समिति,पर्सा
(ग) जिल्ला एड्स समन्वय समिति, पर्सा
(घ) राष्ट्रिय क्षति न्यनिकरण संजाल, काठमाण्डौं
(ङ) नानगान, काठमाण्डौ

विजामको भूमिका

वि. स. २०५२ मा सृजना भएको यस संस्थाको नाम विद्यार्थी जागरण मञ्च (विजाम) र यसलाई अंग्रेजीमा **BIJAM**भनिन्छ । विजाम २०५२/२०५३ मा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, पर्सामा आबद्ध भएको हो (द. नं. १६३/०५२) र समाज कल्याण परिषदमा पनि यो संस्था आबद्ध छ (आ. नं. ३७६३/०५२) र PAN #.३०१६८३७३३ हो । विजामद्धारा विगत १९ वर्षदेखि मुख्य रुपमा समाजमा एच. आइ. भि. सम्बन्धि जनचेतना विभिन्न परियोजना मार्फत सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । जनसमूदाय माभ्क संचालित यी कार्यक्रमहरुले एच. आइ. भि. सम्बन्धि चेतनामूलक सूचना स्कुल, क्यम्पसका विद्यार्थीहरु, कारखानाका कामदारहरु, लागू औषध प्रयोगकर्ताहरु तथा विभिन्न जोखिममा रहेका समूहहरुलाई दिदै आईरहेको छ । यो सूचना सम्बन्धि कार्यक्रमहरु बर्तमानका वर्षहरुमा अभ्क जोखिम न्यूनिकरण, क्षति न्यूनिकरण, ब्यवहार परिवर्तनमा गरिने सञ्चार, सफा सूई तथा सिरिन्जको प्रयोग, कण्डम वितरण, यौन रोग तथा लागू औषधको लागी प्रेषण एवम परामर्श सेवामा केन्द्रित भएको छ ।विजाम आफ्नो क्षेत्रमा सबल समन्वय तथा एच. आई. भि. विरुद्धको अभियानमा सहभागीतामूलक प्रयासको लागी चिनिन्छ । एच. आइ. भि. को मुद्दा प्रत्येक लक्षित समूदायको लागी विचार योग्य अवस्थामा पुगेको र संक्रमित तथा प्रभावितको हक अधिकार, सबल तथा सौहार्दपूण वातावरण सिर्जनाको लागी वकालत गर्नु पनि मुख्य क्रियाकलापमा मध्ये एक पर्छ ।

संस्था द्धारा निर्मित पञ्च वर्षिय योजनामा तपसिल बमोजिमका लक्ष्य हासिल गर्ने योजना छ ।

आगामी ५ वर्षभित्र -

- एच. आइ. भि. संक्रमित तथा प्रभावितहरु माथी हुने गरेका वा हुन सक्ने लाञ्छना तथा भेदभाव कम हुनेछ ।
- समाजमा रहेका जोखिम पुर्ण ब्यवहारमा लागेकाहरुको ब्यवहारमा परिवर्तन आउनेछ ।
- समाजमा एच. आइ. भि. सम्बन्धि जनचेतना जगाईएको हुनेछ ।
- समाजमा एच. आइ. भि. को क्षेत्रमा कार्य गर्ने स्थानिय संघ संस्था विच सबल समन्वय हुनेछ जसले गर्दा एच. आइ. भि. को समस्यालाइ कम गर्न र संक्रमितको हक अधिकारकोलागी स्थानिय र राष्ट्रिय स्तरमा वकालतकोलागी सजिलो हुने छ ।

परिकल्पना

आपसि सहयोगबाट सिर्जित एउटा सुरक्षित स्वस्थ्य र सफा वातावरण भएको आत्म निर्भर र समृद्ध समाजमा हामी विश्वास गर्दछौ,जसले समाजका सबै तप्काहरु विषेशगरी एच.आई.भि भएका र यसवाट प्रभावित भएकाहरुमा जागरण ल्याउने, सहयोग गर्ने तथा हक अधिकारको रक्षा गर्ने काम गर्दछ ।

ध्येय

विजाम नाफारहित एक गैर सरकारी सामाजिक संस्था हो । हाम्रो उद्देश्य सरकारी र गैर सरकारी संस्थाहरुको संजालद्धारा लक्षितवर्गको सहभागिता, साथी सचेतना र युवा परिचालनको माध्यमबाट एच.आई.भि.संक्रमणलाई रोकथाम गर्न, एच.आई.भि संक्रमित तथा प्रभावितहरुको हक अधिकारको लागि वकालत गर्न र एच.आई.भिको अत्यधिक जोखिममा रहेकाहरुलाई व्यवहार परिर्वतनका लागि सहयोग गर्नु हो ।विजाम युवाहरु प्रति लक्षित भई उनीहरुको आवश्यकता अनुसार सीप, सुचना तथा स्रोतको व्यवस्थापनद्धारा उन्नत समाजको निर्माणमा सही निर्णय लिन सहयोग पुर्‍याउनु हो ।

लक्ष्य

विजाम वर्तमान स्वास्थ्य तथा शैक्षिक प्रणालीलाई अभ्क सवल वनाउन सामुदायिक अग्रसरताको प्रवर्द्धनको लागि काम गर्दछ । आफ्ना बानी व्यवहार तथा जीवनका कारण व्यहोर्नु परेको लाञ्छना तथा भेदवाव र समाजमा रहेका मिथ्या तथा भ्रमहरु न्यून गर्ने काम गर्दछ । स्वास्थ्य सम्बन्धमा विशेष गरी

एच.आई.भि र एड्स बारे जानकारी र समझदारी विकास गर्नका लागि विभिन्न कार्यक्रम र सूचना तथा श्रोत केन्द्र मार्फत केन्द्रित हुने गरेको छ ।

मूल्य तथा मान्यता

- हामी समूदायको लागी समूदायको सहभागीतामा विश्वास राख्छौं ।
- संस्थामा जो कार्य गर्छन र जो सस्थाको कार्यबाट प्रभावित हुनेवाला हो सम्पुर्णको अधिकार
  हामी आफ्नो पृष्ठभुमि, सस्कृति तथा परम्परालाइ कदर गर्दै सो अनुरुप कार्य गर्ने छौं ।
- हाम्रो कार्य गराईलाई उच्चस्तरिय मापन दिने खालको कार्य गर्नेछौं ा
- लागु औषध रोकथाम सम्बन्धि प्रचार प्रसार कार्यक्रम गर्नेछौं ।
- एच.आई.भि र एड्स तथा यौनरोग सम्बन्धि जनचेतन तथा क्षति न्युनिकरण कार्यक्रम गर्ने तथा स्वयंसेवी कार्यक्रम मार्फत युवा विकाश कार्यक्रम गर्नु ।
- स्वास्थ्य, शिक्षा तथा अन्य समाजिक कियाकलाप गर्नु ।

परियोजना कार्यान्वयन

संस्थागत तथा परियोजनाका कार्यहरुलाई प्रचलित नियमानुसार संचालन गर्नको लागि विजामले विभिन्न समितिहरु तथा निति नियमहरु बनाई लागु गरेको छ ।

समितिहरु

(क)व्यवस्थापन समिति

संस्था तथा परियोजनामा आइपर्ने विभिन्न कामहरु तथा समस्यालाई प्रचलित नियमानुसार व्यवस्थापन गर्न वित्त तथा प्रशासनका सम्पुर्ण कर्मचारी साथै परियोजना प्रमुख सहित परियोजना निर्देशकको नेत्तृत्वमा व्यवस्थापन समितिको गठन गरिएको छ ।

(ख)पदपुर्ति समिति

संस्था तथा परियोजनामा आवश्यक पर्ने कर्मचारीहरुको छनौट,सरुवा,बढुवा तथा अवकासको लागि पदपुर्ति समितिको गठन गरिएको छ ।

(ग) खरिद तथा जिन्सी समिति

संस्था तथा परियोजनामा आवश्यक पर्ने सर सामानहरु नियमानुसार खरिदको सिफारिस गर्न खरिद तथा जिन्सी समितिको गठन गरिएको छ ।

निति तथा निर्देशिकाहरु

(क) कर्मचारी निर्देशिका

कर्मचारीहरुको छनौट,सरुवा,बढुवा,अवकास,सेवा,सुविधा,दण्ड ,जरिवाना आदिको व्यख्या गर्न कर्मचारी निर्देशिका लागु गरिएको छ ।

(ख) लेखा निर्देशिका

प्रचलित नियम तथा कानून बमोजिम आर्थिक अभिलेख राख्न लेखा निर्देशिका लागु गरिएको छ ।

(ग) आर्थिक निर्देशिका

प्रचलित नियम तथा कानून बमोजिम आर्थिक काराबार गर्न आर्थिक निर्देशिका लागु गरिएको छ ।

विजामका सदस्यहरु तथा कर्मचारीहरुको विवरण

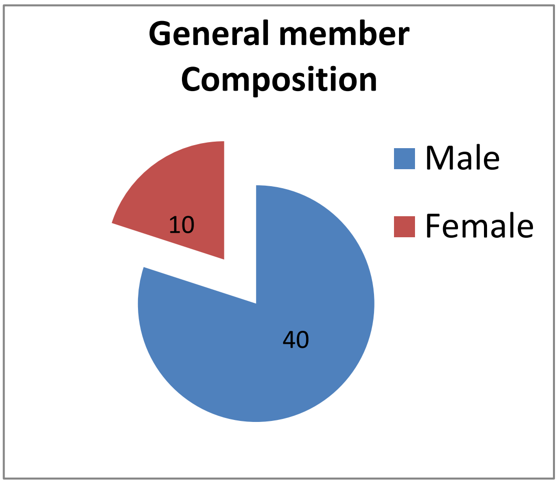

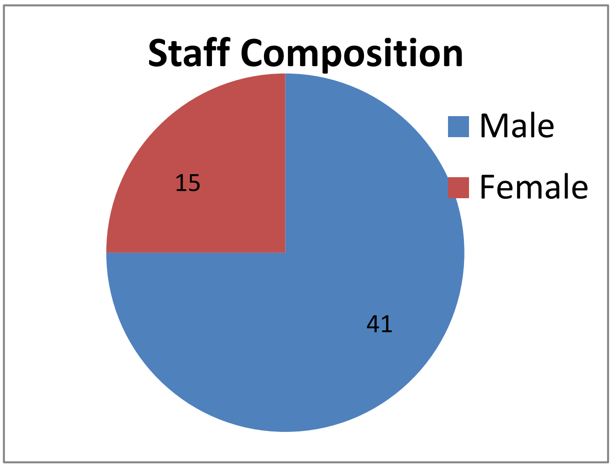

विजामद्वारा संचालित बिभिन्न परियोजनाहरु

परियोजना १

कार्यक्रमको नाम :सुईबाट लागु पदार्थहरुको लागि एचआईभि एण्ड एड्स कार्यक्रम

कार्यक्षेत्र :

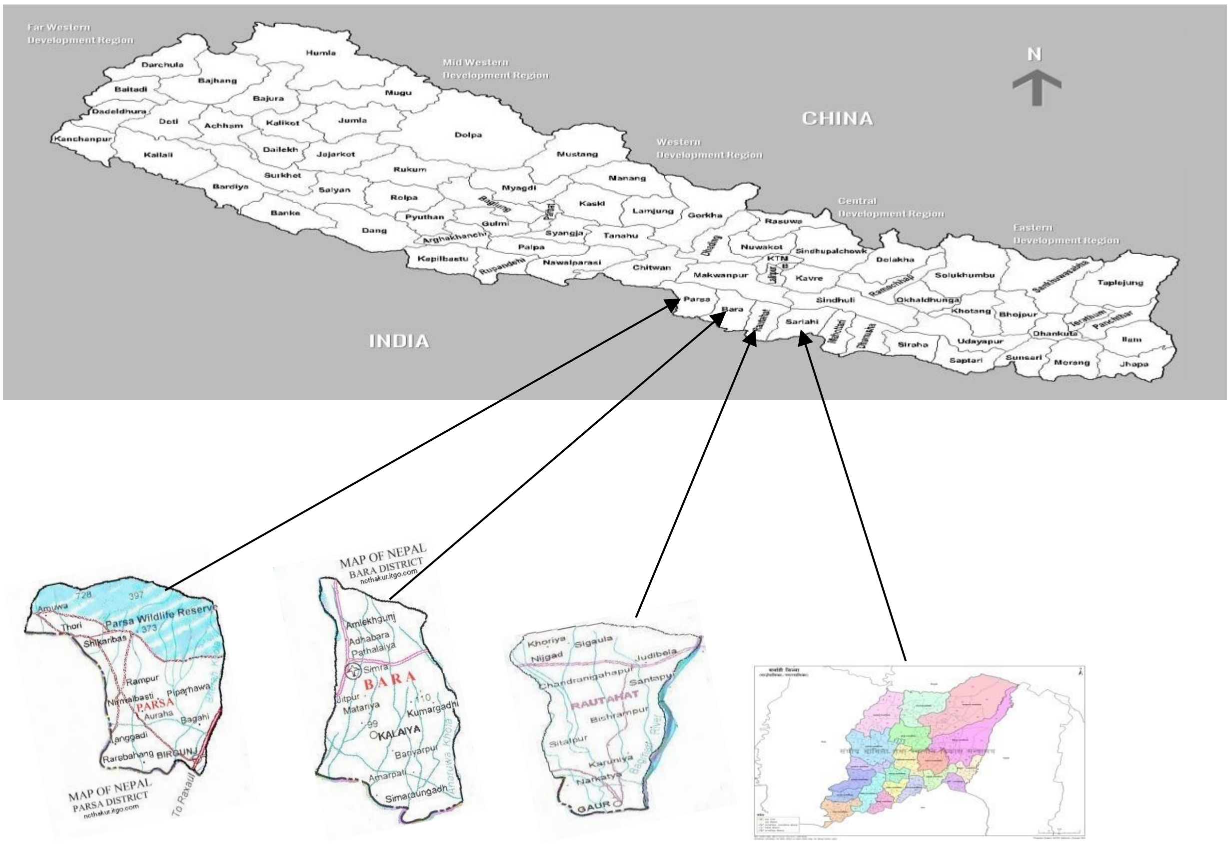

पर्सा जिल्ला

वीरगञ्ज महामहानगरपालिका आधार मानी वरिपरीका बिन्दबासिनी गाउँपालिक,पर्सागढी नगरपालिका, पकाहमैनपुर गाउँपालिक र पोखरिया नगरपालिकाहरुमा यो कार्यक्रम संचालित छ । पर्सा जिल्लाको हकमा १ डि.आई.सि.१ एक्सचेन्ज सेन्टर १ मौखिक प्रतिश्थापन केन्द्र संचालित छ साथै यस जिल्लामा ९ जना सामुदायिक कार्यकर्ता कार्य क्षेत्रमा परिचालित छन् । ती कार्यकर्ताहरुले सम्भावित सुईबाट लागु पदार्थ प्रयोग गर्ने समुदायको पहिचान गरी क्षति न्युनिकरणको मुल सिद्धान्त अनुसार बिभिन्न शिक्षा प्रदान गर्दै आएका छन् । जो समुदाय सुइबाट लागु पदार्थ प्रयोग गर्छन् ती समुदायलाई सुईको प्रयोगबाट हुने बिभिन्न हानिहरुको बारेमा जानकारी दिइ सुईको प्रयोगमा निरुत्साहित गर्न सहयोग गर्ने गर्दै आएका छन् । जो समुदाय सुइको प्रयोग गर्नैपर्ने अवस्थामा छन तिनीहरुलाई नयाँ सुई उपलब्ध गराई पुरानो सुई फिर्ता लिन्छन । साथै क्षति न्यनिकरणको लागि आवश्यक परामर्शका साथै अन्य सामाग्रीहरु जस्तै स्वाब,कण्डमहरु पनि वितरण गर्छन् ।

बारा जिल्ला

कलैया नगरपालिलाई आधार मानी वरिपरीका महागढीमाई र सिम्रोनगढ नगरपालिका त्सैगरी जितपुरसिमरा उपमहानगरपालिकालाई आधारमानी निजगढ नगरपालिका,कोल्हवी नगरपालिका,परवानीपुर गाउँपालिकामा यो कार्यक्रम संचालित छ । बारा जिल्लाको हकमा १ डि.आई.सि.संचालित छ साथै यस जिल्लामा ५ जना सामुदायिक कार्यकर्ता कार्य क्षेत्रमा परिचालित छन् । ती कार्यकर्ताहरुले सम्भावित सुईबाट लागु पदार्थ प्रयोग गर्ने समुदायको पहिचान गरी क्षति न्युनिकरणको मुल सिद्धान्त अनुसार बिभिन्न शिक्षा प्रदान गर्दै आएका छन् । जो समुदाय सुइबाट लागु पदार्थ प्रयोग गर्छन् ती समुदायलाई सुईको प्रयोगबाट हुने बिभिन्न हानिहरुको बारेमा जानकारी दिइ सुईको प्रयोगमा निरुत्साहित गर्न सहयोग गर्ने गर्दै आएका छन् । जो समुदाय सुइको प्रयोग गर्नैपर्ने अवस्थामा छन तिनीहरुलाई नयाँ सुई उपलब्ध गराई पुरानो सुई फिर्ता लिन्छन । साथै क्षति न्यनिकरणको लागि आवश्यक परामर्शका साथै अन्य सामाग्रीहरु जस्तै स्वाब,कण्डमहरु पनि वितरण गर्छन् ।

सर्लाही जिल्ला

लालबन्दी नगरपालिकालाई आधार मानी ईश्वरपुर,हरिपुर,हरिवन,बाग्मती,बरहथवा नगरपालिका र सार्थ बसबरिया र धनकौल गाउँपालिका । यसैगरी मलंगवा नगरपालिकालाई आधार मानी ब्रह्मपुरी,कौडेना,बिष्णु,चक्रघट्टा,पर्सा,चन्द्रनगर गाउँपालिकाहरु साथै कबिलासी,गोडैता र हरिपुर्वा नगरपालिकाहरुमा यो कार्यक्रम संचालित छ । सर्लाही जिल्लाको हकमा लालबन्दीमा १ डि.आई.सि.मलंगवामा १ एक्सचेन्ज सेन्टर संचालित छ साथै यस जिल्लामा ६ जना सामुदायिक कार्यकर्ता कार्य क्षेत्रमा परिचालित छन् । ती कार्यकर्ताहरुले सम्भावित सुईबाट लागु पदार्थ प्रयोग गर्ने समुदायको पहिचान गरी क्षति न्युनिकरणको मुल सिद्धान्त अनुसार बिभिन्न शिक्षा प्रदान गर्दै आएका छन् । जो समुदाय सुइबाट लागु पदार्थ प्रयोग गर्छन् ती समुदायलाई सुईको प्रयोगबाट हुने बिभिन्न हानिहरुको बारेमा जानकारी दिइ सुईको प्रयोगमा निरुत्साहित गर्न सहयोग गर्ने गर्दै आएका छन् । जो समुदाय सुइको प्रयोग गर्नैपर्ने अवस्थामा छन तिनीहरुलाई नयाँ सुई उपलब्ध गराई पुरानो सुई फिर्ता लिन्छन । साथै क्षति न्यनिकरणको लागि आवश्यक परामर्शका साथै अन्य सामाग्रीहरु जस्तै स्वाब,कण्डमहरु पनि वितरण गर्छन् ।

रौतहट जिल्ला

गौर नगरपालिकालाई आधार मानी वरीपरिका राजदेवी नगरपालिका,यमुनामाई गाउँपालिका र दुर्गाभगवती गाउँपालिक साथै चन्द्रपुर नगरपालिकालाई आधार मानी गुजरा नगरपालिका यो कार्यक्रम संचालित छ । रौतहट जिल्लाको हकमा चन्द्रपुरमा १ डि.आई.सि.गौरमा १ एक्सचेन्ज सेन्टर्र संचालित छ साथै यस जिल्लामा ५ जना सामुदायिक कार्यकर्ता कार्य क्षेत्रमा परिचालित छन् । ती कार्यकर्ताहरुले सम्भावित सुईबाट लागु पदार्थ प्रयोग गर्ने

समुदायको पहिचान गरी क्षति न्युनिकरणको मुल सिद्धान्त अनुसार बिभिन्न शिक्षा प्रदान गर्दै आएका छन् । जो समुदाय सुइबाट लागु पदार्थ प्रयोग गर्छन् ती समुदायलाई सुईको प्रयोगबाट हुने बिभिन्न हानिहरुको बारेमा जानकारी दिइ सुईको प्रयोगमा निरुत्साहित गर्न सहयोग गर्ने गर्दै आएका छन् । जो समुदाय सुइको प्रयोग गर्नैपर्ने अवस्थामा

छन तिनीहरुलाई नयाँ सुई उपलब्ध गराई पुरानो सुई फिर्ता लिन्छन । साथै क्षति न्यनिकरणको लागि आवश्यक परामर्शका साथै अन्य सामाग्रीहरु जस्तै स्वाब,कण्डमहरु पनि वितरण गर्छन् ।

लक्षित समुदाय ः

- सुइ सिरिन्जबाट लागू पदार्थ प्रयोग गर्ने व्यक्ति तथा तिनका परिवारहरु ।
- प्रहरी तथा विध्यालयमा अध्ययनरत विध्यार्थीहरु
- एचआईभिको जोखिममा रहेका अन्य समुदायहरु

उद्देश्यः

- क्षति न्युनिकरणको उपयुक्त माध्यामद्वारा PWIDs लाई सुरक्षित व्यवहार अवलम्बन गर्नको लागि अभिप्रेरित गर्ने ।
- एच.आई.भि. परिक्षण सेवाको साथै यौन रोगको उपचारमा लक्षित वर्गको सरल पहुँचमा वृद्धि गर्ने ।
- HIV तथा AIDS नियन्त्रणको लागि स्थानिय स्तरमा विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ सस्थाहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा उनीहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि काम गर्ने ।

कृयाकलापः

- साथी शिक्षकको परिचालनद्धारा समाजमा लुकेर बसेका लागु पदार्थ प्रयोगकर्ताहरुको पहिचान गरी सेवा विस्तार गर्ने ।
- लागु पदार्थ प्रयोगकर्ताहरुसँग सुसम्बन्ध विस्तार गर्दै उनिहरुको जोखिमपूर्ण व्यवहारको विश्लेषण गर्ने ।
- लागु पदार्थ प्रयोगकर्ताहरुलाई उनीहरु कै स्थानमा गई जोखिमपूर्ण व्यवहार (साझा सुई को प्रयोग तथा असुरक्षित यौन सम्पर्क) नगर्न प्रोत्साहन गर्ने, त्यसका लागि आवश्यक शिक्षा, सूचना तथा संचार सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने ।
- लक्षित वर्गलाई यौन रोग, एच.आई.भी तथा अन्य रगत जन्य संक्रमणबाट तत्काल बचाउनको लागि उनीहरुको आवश्यकता अनुसार नयाँ सूई सिरिन्ज तथा कण्डम उपलब्ध गराउने ।
- लामो समयदेखि लागू पदार्थको लतमा परेकाहरुलाई उपचारका लागि प्रोत्साहित गर्ने तथा पुर्नस्थापना केन्द्रसम्मको पहुँच बढाउने ।
- लागु पदार्थ प्रयोगकर्ताहरुलाई स्वास्थ्य तथा खानपानमा ध्यान दिन प्रोत्साहन गर्ने, परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।
- डि.आई.सी.तथा इ.सिं.को माध्यामबाट लागू पदार्थ प्रयोगकर्ताहरुलाई तत्कालै आवश्यक परेका प्राथमिक स्वास्थ सेवाहरु उपलब्ध गराउने तथा आवश्यक परेमा अस्पताल रिफरल गरी उपचार गर्ने ।
- एक पटक प्रयोग भैसकेको सुई सिरिन्ज पुनः प्रयोग नगरुन भन्ने अभिप्रायले प्रयोग भैसकेको सूइ सिरिन्ज डि.आई.सी.मा फिर्ता ल्याउन प्रोत्साहन गर्ने, आउटरिच तथा नियमित भेटघाट द्धारा त्यस्ता सूई सिरिन्ज संकलन गरी उचित व्यवस्थापन गर्ने ।
- लक्षित वर्गको जोखिमपूर्ण व्यवहारको विश्लेषण गरि एच.आई.भि. परिक्षण (CLT) सेवाका प्रदान गर्ने ।
- समाजिक सहजिकरण तथा कार्यक्रमको प्रचार, प्रसार र प्रवर्द्धनको लागि दिवसीय कार्यक्रम मार्फत जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।

मुख्यक्रियाकलापहरु ः

आउटरिचः:

- सुई सिरिन्च साटासाट कार्यक्रम
- व्यावहार परिवर्तन शिक्षा कार्यक्रम
- सुचना, शिक्षा तथा संचार सामग्री वितरण कार्यक्रम
- कण्डम वितरण कार्यक्रम
- एचआईभि परक्षण तथा प्रेषण कार्यकम
- रिहाव प्रेषण कार्यक्रम
- साथी शिक्षक परिचालन कार्यक्रम

CLT कार्यक्रमः

- स्वेक्षिक एच आइ भि रगत परिक्षण
- गोप्य परिक्षण रिपोर्ट वितरण
- यौन रोग उपचार र औषधी वितरण
- कन्डम वितरण कार्यकम
- सामुदायिक हेरचाह केन्द्र प्रेशण कार्यकम
- सुचना,शिक्षा तथा संचार सामग्री वितरण कार्यक्रम

डि.आई सि तथा एक्सचेन्ज सेन्टर संचालन

- सुई सिरिन्च साटासाट कार्यक्रम
- व्यावहार परिवर्तन शिक्षा कार्यक्रम
- सुचना, शिक्षा तथा संचार सामग्री वितरण कार्यक्रम
- कण्डम वितरण कार्यक्रम
- एचआईभि परक्षण तथा प्रेषण कार्यकम
- प्राथमिक उपचार सेवा
- मनोरञ्जन तथा आरामगृह

मौखिक प्रतिस्थपन पद्धति

सुईबाट लागु पदाथको प्रयोग गर्दा यदि साझा सुईको प्रयोग भएमा एचआईभि तथा अन्य रगतजन्य संक्रमण हुन सक्ने सम्भावना त छदै छ तापनि सुइको प्रयोगबाट एब्सेस हुने,नसा सुक्ने,घाउ चोटपटक लाग्ने सम्भावना पनि निकै छ अतः सुईबाट लिने लागु पदार्थलाई मोखिक सेवन गर्ने पदार्थको रुपमा सेवन गर्न लगाएमा उक्त क्षति क मगर्न सकिने भएकोले विजामले नेपाल सरकारको गृह मन्त्रालय तथा नारायण अस्पतालसंगको साझेदारीमा मौखिक प्रतिस्थापन सेवा पनि संचालन गर्दै आएको छ यस वर्षको अन्तिम महिनाम (डिसेम्बर२०२२) मा २९ जनाले नियमित औषधि लिइरहेका छन भने २३८ जनाको दर्ता भैसकेको छ ।

आ.व. को उपलब्धी

- क्षति न्युनिकरणकार्यकमले गर्दा लागूपदार्थ प्रयोगकर्तामा एच.आई.भि. तथा यौनरोग संकमणमा कमीआएको ।
- सुचना,शिक्षा तथा संचार सामग्री वितरण कार्यक्रमले गर्दा स्वेक्षिक परामर्श र स्वेक्षिक एच. आइ. भि.रगत परिक्षण गराउन आउने संख्यामा बढोतरी कमशः हुदै गएको ।

- एच.आई.भि. संक्रमितहरुको लागी सकरात्मक रोकथाम र उपचार तथा ए.आर.भि. निरन्तरता, उपचार, पोषण तथा पि.एम. टि.सि.टी. कार्यक्रमले गर्दा संक्रमित तथा तिनका परीवारका लागी भरपर्दो तथा स्वास्थ्य मुलक लगायत अवसरवादी सङ्क्रमणमा कमी आएको ।
- यस वर्ष पर्सामा १३७४ जना, बारामा १२६२ जना, सर्लाही १०९८ जना र रौतहटमा ८१२ जना सुईबाट लागु पदार्थ सेवनकर्ताहरुलाई क्षति न्युनिकरण कार्यक्रम मार्फत भेटघाट गरी क्षति न्युनिकरणका सेवा प्रदान गरिएको छ ।
- त्यसैगरी पर्सामा १७३२२२ वटा , बारामा १५०८४९ वटा, सर्लाही १२७५०६ वटा र रौतहटमा १०१९५३ वटा सिरिन्ज प्रदान गरी सिरिन्ज साटासाट गर्ने वातावरण न्युनिकरण गरिएको छ ।
- त्यसैगरी पर्सामा ११३२२२ वटा , बारामा ९७२५८ वटा, सर्लाही १०८४०५ वटा र रौतहटमा ६९४४४ वटा सिरिन्ज फिर्ता लिएको छ ।
- समुदायमा आधारित एचआईभि परिक्षण अन्तर्गत यस वर्ष जम्मा ४०१६ जना सुईबाट लागु पदार्थ सेवनकर्ताहरुकोएचआईभि परिक्षण गरिएकोका ६ जनामा एचआईभि परिक्षण सकारात्मक आएकोले एआरभि सेवामा पहुँच गरिएको (पर्सामा १२६२ जनामा १, बारामा १००२ जनामा १, सर्लाही १०७७ जनामा २ र रौतहटमा ६७५ जनामा ०)छ ।
- समुदायमा आधारित एचआईभि परिक्षण अन्तर्गत यस वर्ष जम्मा १५५अन्य समुदायमा एचआईभि परिक्षण गरिएकोका १९ जनामा एचआईभि परिक्षण सकारात्मक आएकोले एआरभि सेवामा पहुँच गरिएको (पर्सामा ७३ जनामा ६ बारामा २४ जनामा ६ सर्लाहीमा १३ जनामा ५ र रौतहटमा ४५ जनामा २)छ ।
- समुदायमा आधारित एचआईभि परिक्षण अन्तर्गत यस वर्ष जम्मा २५ Index case मा एचआईभि परिक्षण गरिएकोका १५ जनामा एचआईभि परिक्षण सकारात्मक आएकोले एआरभि सेवामा पहुँच गरिएको (पर्सामा १४ जनामा ७ बारामा २ जनामा २ सर्लाहीमा ५ जनामा ५ र रौतहटमा ४ जनामा १)छ ।
- यस बर्षमा ४० जनामा एचआईभि परिक्षण सकारात्मक आएकोले एआरभि सेवामा पहुँच गरिएको (पर्सामा १४ जना बारामा ९ जना सर्लाहीमा १४ जना र रौतहटमा ३ जना)छ ।
- कण्डम वितरणमा पर्सामा ९५३१६ वटा , बारामा ७०८६४ वटा, सर्लाही ५३५९० वटा र रौतहटमा ४२५६७ वटा कण्डम वितरण गरी असुरक्षित यौन व्यवहार हुने वातावरण न्युनिकरण गरिएको छ ।
- पर्सा जिल्लामा संचालित मौखिक प्रतिस्थापन सेवामा यस वर्षको अन्त्यसम्ममा २३८ जना दर्ता भई सकेका छन भने यो वर्षको अन्तिम महिना (डिसेम्बर २०२२)मा २९ जनाले नियमित ओएसटि सेवा नियमित लिईरहेका छन ।

चुनौती

- विजामबाट संचालित क्षति न्युनिकरण कार्यक्रमको वटै जिल्लामा DIC संचालनमा छ शुरुमा यसलाई सानो क्लिनिकको रुपामा संचालन भयो तर कालान्तरमा सबै सेवाहरु घट्दै गयो र साथै यो एउटा एक्सचेन्ज सन्टरको रुपमा संचालित हुदै आएको छ ।
- सानातिना खालका एब्सेस केसहरु त स्थानिय स्तरबाट नै समाधान हुदै आएकोमा ठुला एब्सेस केसको हकमा यस प्रदेशमा सुविधा नभएकोले संघिय राजधानी प्रेषण गर्ने हुँदा उपचार खर्च ब्यहोर्न कठिन हुदै आएको छ ।
- यस वर्षदेखि संचालनमा आएको ONHIS पनि समय समयमा नचल्दा नियमित इन्ट्रीमा समस्या परेको छ र साथै फिल्डमा कार्यरत कर्मचारी पनि प्रविधिमैत्री नहुँदा नियमित काम प्रभावित हुने गरेको छ ।
- सेवार्थीले आफु पहिले नै संक्रमित भएको कुरा लुकाएर एचआइभि जाँच गराउने अनि कन्फर्मेटिभ जाँच गराउन जादा पो उ पहिले नै संक्रमित रहेको खुल्ने भएकोमा एकातिर किटको नोक्सानी र अर्कोतिर समयको बर्बादि पनि हुँदै आएको छ ।
- OST को हकमा सर्भिस साईट एकै ठाउँमा रहेकोमा टाढा टाढाका सेवार्थीहरुको नियमित औषधि सेवनमा कठिनाई भएको छ ।

सुझावः

- सबै जिल्लाको DIC सेन्टरहरुलाई सानो क्लिनिकको रुपमा विस्तार गरी अन्य सुविधाहरु पनि थप्न सकेमा सेवार्थीको संख्यामा बृद्धि तथा नियमित हुने थियो ।
- DIC सेन्टरलाई सानो क्लिनिकका रुपमा बिस्तार गर्दा धेरै जसो सानातिना केसलाई पनि अस्पतालमा रिफर गर्नुपर्ने अवस्थालाई कम गर्न सकिन्छ साथै प्रथमिक स्तरका सेवाहरु पनि तुरुन्त प्रदान गर्न सकिन्छ ।
- ONHIS Entry को हकमा जति सक्दा चाँडै नै नियमित गर्न सकेमा काममा छरितोपन आउन सक्थ्यो ।
- फिल्डका कर्मचारहरु कोचिङ्गको भरमा CLT गर्दै आएका छन उनीहरुलाई एचभी Pre-test तथा Post Test Counseling को तालिम पमएको छैन र त्यसैले उनीहरुर्ला सो तालिम पैदान गर्न सकेमा सेवार्थीको Screening गर्न सक्षम भई समय तथा किटको नोक्सानी कम गर्न सकिन्छ।
- OST को हकमा शाखा विस्तार गर्न सकेमा सेवार्थीको संख्या बढाउन सकिन्छ।

परियोजना २

कार्यक्रमको नाम : एफएचआई ३६० ईपिक नेपाल परीयोजना

एचआईभीको संक्रमण खास गरेर असुरक्षित यौन सम्पर्क र सूईद्धारा लागु पदार्थ प्रयोगको माध्यमबाट सरेको पाइएको छ । यौन रोग तथा एचआईभीको जोखिममा बढि यौनकर्मिहरु, लागू पदार्थ प्रयोगकर्ता, यौन कर्मिका ग्राहकहरु, पुरुष समलिङ्गिहरु तथा तेस्रो लिङ्गीहरु रहेको पाइन्छ । एफएचआइ ३६०, ईपिक नेपाल ले विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थामार्फत् नेपालमा यौनरोग र एचआईभी सर्न सक्ने उच्च जोखिममा रहेका व्यक्ति तथा समूहको जोखिम न्यूनिकरण गरी सकारात्मक ब्यवहार परिवर्तन गर्न र निरन्तरता दिनकालागी बिभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुदै आएको छ । उच्च जोखिममा रहेका समूह,महिला यौनकर्मि, यौनकर्मिका ग्राहकमाझ एचआईभी रोकथाम कार्यक्रम, यौन रोग जाँच तथा उपचारदेखि परामर्श एवं जाँच पश्चात पत्ता लागेका एचआईभी संक्रमितहरुकालागी अवसरबादि संक्रमणको जाँच तथा उपचार सेवाहरु यस परियोजना अर्न्तगत प्रदान गर्दै आइरहेको छ । साथै महिला यौनकर्मीहरुलाई एचआईभी संक्रमणबाट रोकथामकोलागि प्रेप सेवा पनि निःशुल्क उपलब्द गराउदै आएको छ।

कार्य क्षेत्र तथा लक्षितवर्ग

पर्सा जिल्लाको सम्पुर्ण नगरपालिका तथा गाउपालिकाहरु

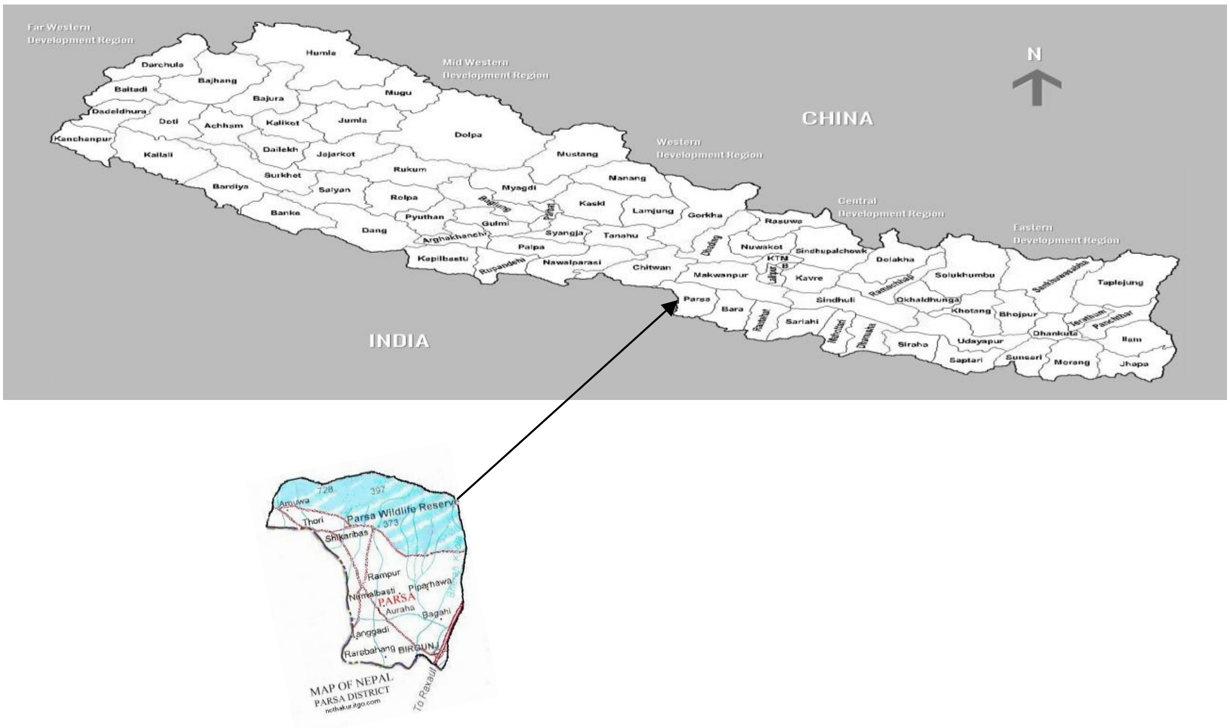

लक्षितवर्ग: महिला यौनकर्मी, महिलायौनकर्मीका ग्राहकतथाएच.आइ.भी संक्रमितहरु

उद्देश्य

- एच.आइ.भी को संक्रमण दर घटाउनु ।
- यौन रोगको उपचारको खोजीमा बृद्धि ल्याउनु ।
- यौन रोगको जाचतथा गुणस्तरीय उपचार सेवाप्रदान गर्ने ।
- एच.आइ.भी परामर्श एवं जाँच सेवा (स्विकृतीलिइजाँचपूर्वको परामर्श, जाँच र जाँचपश्चातको परामर्श) उपलब्ध गराउने ।
- एच.आइ.भी संक्रमितहरुलाइ स्वस्थ्यजिवनयापनको लागीउपयोगी सेवा को साथै प्रेषण सेवाउपलब्ध गराउने ।
- एच.आई.भि. संक्रमितहरुको क्षमताअभिवृद्धि गर्ने । एच.आई.भि. परिक्षणलाई लक्षितवर्ग माँझ सर्वसुलभ बनाउने र उनीहरुको पहुँच बढाउने ।
- महिला यौनकर्मीलाई प्रेप कार्यक्रममा आवद्ध गराई एचआईभी संक्रमण हुनबाट बचाउने ।
- एचआईभी संक्रमितहरुलाई सामुदायिककार्यक्रमको माध्यमबाट ART adherence तथा viral load सम्बन्धिजनचेतनाको अभिबृद्धि गर्ने
- समुदाय, स्वास्थ्य क्षेत्र तथाकार्य स्थलमा हुने लाञ्छना तथा भेदभावकम गर्न तालिम, गाष्ठि, वकालत जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

क्रियाकलाप

- कर्मचारी तथा लक्षित समूदायको क्षमताअभिवृद्धि
- एच.आइ.भी. रोकथामको लागी
  - आउटरिच (घरदैलो)
  - प्रेषण कार्यक्रम
  - कण्डम वितरण
  - ड्रप इन सेन्टर
- सीटी क्लीनिककार्यक्रमअर्न्तगत संचालितमुख्यमुख्यक्रियाकलाप
  - यौन रोग जाँचतथाउपचार
  - एच.आइ.भी. सम्बन्धी परामर्श तथाजाँच सेवा
  - महिला यौनकर्मीकोलागि प्रेप सेवा
  - महिला यौनकर्मीलाई जनचेतनाकार्यक्रम
  - एच.आइ.भी संक्रमितहरुकालागीपरामर्श सेवा
- समन्वय, सञ्जालतथावकालतलाई सवलीकरण गर्ने कार्यक्रमअर्न्तगत संचालितमुख्यमुख्यक्रियाकलापहरु
  - लक्षितवर्ग माझजनचेतनामुलकतालिमगोष्ठि
  - लाञ्छना तथा भेदभावन्युनिकरण तालिम
  - स्थानिय संघ संस्थाहरु विच समन्वयात्क बैठक संचालन
  - विशेष दिवस समारोह आयोजना गर्ने तथामनाउने (Condom Day, World AIDS Day,International AIDS Candle Light day)

आ.व. को उपलब्धीः

- यो आ.व.मा २४२ जान महिला यौनकर्मी र २५६ अन्य समुदायलाई एच.आई.भि रोकथाम सम्बन्धी सेवा प्रदान गरी एच.आई.भिको जाखिम प्रति सचेत गराइयो ।
- यो वर्ष ६७ जना नयाँ महिला यौनकर्मीलाई प्रेप खुवाई एच.आई.भिको जोखिम न्युनिकरण गरियो ।
- यो वर्ष १६० जना महिला यौनकर्मी र १५७ जना अन्य समुदायमा एच.आई.भि. परिक्षण गर्दा ६ जना महिला यौनकर्मी र ३६ जना अन्यमा गरी जम्मा ४२ जना एच.आई.भि. संक्रमित पता लागेको थियो ।

- यो वर्ष २८ जना पुरुष र २० जना महिलाको इन्डेक्स टस्ट गरियो ।

- १०३ जना महिला यौनकर्मी र ८४ जना अन्य समुदायमा एच.आई.भि सेल्फ टेस्ट गरियो ।
- यो वर्ष ५ जना नयाँ महिला यौनकर्मी र ६२ जना अन्यलाई एआरटि सेवामा आबद्ध गरियो ।
- २४ जना महिला यौनकर्मी र ५०५ जना अन्य समुदायलाई भाइरल लोड टेस्टिङ्ग गदा २२ जना महिला यौनकर्मीमा र ४९०जना अन्यको भाइरल लोड सप्प्रेस रहेको पाइयो ।
- ४६ जना महिला यौनकर्मी र ६१८जना अन्य समुदायलाई सामुदायिक हेरचाह सेवा प्रदान गरियो ।
- ५१,१२६ वटा कण्डम महिला यौनकर्मीलाई र १,५१६१ वटा कण्डम अन्य समुदायलाई बितरण गरियो ।
- २४३ जना महिला यौनकर्मीर ६५ जना अन्यमा यौनरोग परिक्षण गर्दा ४९ जना महिला र २२ जना अन्यमा यौनरोग देखिएकोमा तिनीहरुको उपचार गरियो

चुनौतीहरुः

- स्वास्थ्य केन्द्रबाट सबैलाई समान रुपमा स्वास्थ्योपचार उपलब्ध हुनु पर्ने हो तर एचआईभी संक्रमित भएकै कारण त्यसो भैरहेको छैन । एचआईभी संक्रमित भएको थाहा पाएपछि सो केन्द्रमा पनि हुनसक्ने स्वास्थ्योपचार नगरी रेफर गरीदिने गरीएको छ । जस कारण समयमै उपचार नपाउने तथा उपचारको लागि टाढा वा काठमाडौं नै जानु पर्ने बाध्यता छ ।
- अधिकाशं महिला यौनकर्मीहरुमा यौन रोगको समस्या देखिन्छ । सीटी क्लिनिकमा यौन रोगको परीक्षण गरीन्छ र यौन रोग लागेको छ भने सोको जानकारी तथा उपचार विधि बताइन्छ । तर उनीहरुले निःशुल्क औषधिको मांग गर्दछन र उपलब्ध नगराईदा किनेर खाने कम हुन्छन, जस कारण यौन रोगको उपचार हुन सक्दैन । यस परीयोजना संग औषधि किन्ने बजेट हुदैन तथा स्वास्थ्य कार्यालयसंग मांग गर्दा त्यहा पनि नरहेको हुदा पाईदैन । यस्तो अवस्थामा यौन रोगको समयमै उपचार नहुदा गम्भिर अवस्था आउन सक्ने देखिन्छ ।
- निश्चित स्रोत साधनका साथ काम गरीरहेको यस परीयोजनाले एचआईभी सम्बन्धि सम्पुर्ण गतीविधि समेट्न सक्दैन । जिल्ला स्थित सबै १४ वटै पालिकाले यस शिर्षकमा खासै बजेट विनियोजन गरेको पनि देखिदैन । यसले गर्दा नेपाल सरकारले २०३० सम्ममा एचआईभीलाई सुन्यमा पुर्याउने लक्ष्य हासिल गर्न गाह्रो देखिन्छ ।

सुझावः

- आज स्थानिय सरकार अधिकारसम्पन्न छ र श्रोत साधनहरु पनि छ अनि व्यवस्था पनि गर्न सक्छ त्यसैले स्थानिय स्तरमा नै सबै किसिमको सेवा सुविधाहरु उपलब्ध हुने वातावरण मिलाउन सकिएमा टाढा जान पर्ने अनि समय र पैसाको अनावश्यक खर्च पनि क मगर्न सकिने हुन्छ ।
- नेपाल सरकारले स्थानिय सरकार मार्फत निःशुल्क यौन रोगको औषधि उपलब्ध गराउने वातावरण बनाउन सकेमा यौन रोगीहरुले समयमै उपचार पाउन सक्छन ।
- स्थानिय सरकारहरुले पनि एचआईभी सम्बन्धि सम्पुर्ण गतीविधि समेट्न श्रोत साधनको बिनियोजन गर्न सकेमा नेपाल सरकारले २०३० सम्ममा एचआईभीलाई सुन्यमा पुर्याउने लक्ष्य हासिल गर्न सकिन्छ ।

कार्यक्रमका केही झलकहरु:

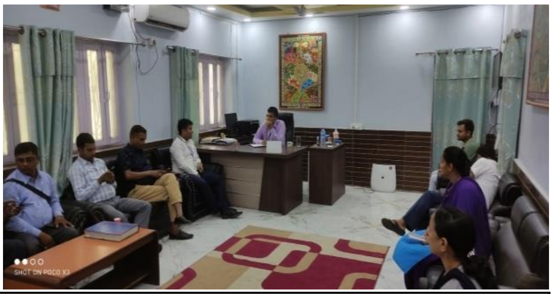

Meeting with Birgunj Metropolitan City

S&D reduction orientation to Healthworker

SSU visit by CDO Office

DIC Mgt Meeting in Simara

समाप्त